

bijgehouden, ressorteerden. Zoo vond ik in 1900 op de griffie van den Raad van Justitie te *Makassar* de doop-, trouw- en begraafregisters van deze plaats; ik heb uittreksels daaruit gepubliceerd in de *Wapenheraut* 1900 en 1901 en in dit *Maandblad* 1901 en 1902. In 1903 op *Batavia* terugkomende, vond ik dit soort registers dan ook op de griffie van het gelijknamig college aldaar (in de z.g. benedenstad gelegen = oud-Batavia). Die boeken, op den zolder van het gebouw bewaard wordende, verkeerden in een deerlijken staat, in tegenstelling met die van *Makassar*, welke hoewel geleden hebbende, zeer goed bruikbaar waren. Te *Batavia* waren de randen van de bladzijden dezer boeken tot een vaste papachtige massa samengedrukt, in die pap bewogen zich tal van witte wurmpjes; met een bot voorwerp heb ik toen — gezeten op den gloeienden zolder van dit gebouw op een enkele daar staande stoel (tafel was er niet), die bladen zeer voorzichtig stuk voor stuk los gemaakt, waarbij de randen van alle bladzijden geheel vergaan bleken te zijn; van het midden gedeelte der bladen was het geschrevene echter goed bewaard gebleven en goed leesbaar. Ik ben toen onmiddellijk gegaan naar den toenmaligen Landsarchivaris, die zijn archief en bureau te *Weltevreden* had, den heer Mr. J. A. van der Chijs, en heb hem mededeeling van mijn bevinding gedaan. Deze heeft dit daarop aan de Regeering te *Buitenzorg* bericht, en daarna is in 1904 — conform mijn den heer van der Chijs gedaan voorstel — de geheele voorraad oude kerkelijke registers van den Raad van Justitie te *Batavia* overgebracht naar het Landsarchief te *Weltevreden*. Intusschen was de heer van der Chijs overleden en geschiedde die overbrenging onder den tegenwoordigen landsarchivaris Dr. F. de Haan. Deze heeft toen al die verwaarloosde boeken doen schoonmaken, alle aangetaste en vernietigde bladzijden stuk voor stuk doen herstellen door ze met doorzichtig papier langs de beschadigde randen te beplakken. In veel beteren toestand trof ik ze dus aan, toen ik in 1909 opnieuw het Landsarchief daar bezocht, doch ze hadden intusschen reeds zooveel geleden, dat geheele pagina's soms onleesbaar waren en het kan best zijn, dat in den tijd van den heer Prins het bederf in het papier zich heeft voortgezet.

Tengevolge van de bemoeiingen van Dr. de Haan zijn intusschen ook alle andere doop-, trouw- en begraafregisters van geheel Indië, berustende op de griffies van de andere Raden van Justitie, tusschen 1904 en 1909 gedeponeerd geworden op het Landsarchief te *Weltevreden*.

Conform het voorstel van den heer Prins lijkt het mij dat overbrenging van al die boeken naar het Rijksarchief te 's-Gravenhage aanbeveling verdient, en om verdere vernietiging te voorkomen en om het nut dat men er hier te lande van zal hebben, want met den heer Prins en ondergeteekende, is ons mede-lid, de secretaris van het Dep. van B.B. de heer J. de Groot, bij mijn weten de eenige van alle duizenden Europeanen in Indië, die in mijn tijd aldaar die boeken heeft ingezien.

Daarbij moet echter één zaak niet vergeten worden. Op het Landsarchief berust ook het archief van voormalige commissarissen van huwelijkszaken te *Batavia*. Ieder die in den Compagniestijd te *Batavia* huwde, moest consent hebben van deze commissarissen; in hun

registers werden dus alle huwelijken ingeschreven. Het was deze bron, welke ik benutte, toen ik mijn artikel „Huwelijken te *Batavia* in den Compagniestijd” voor dit *Maandblad* schreef. Die boeken verkeerden toen (1903 en 1904) in vrij goeden toestand; de trouwboeken, resp. gebodenboeken, vangen reeds aan met 1616 (dus nog vóór de stichting van *Batavia*); het zou bij eventuele overbrenging der kerkelijke trouw- en andere boeken derhalve ook in de bedoeling moeten liggen de huwelijksregisters van hooger genoemde commissarissen alle in die overbrenging te doen begrijpen. ¹⁾

Wat op het Landsarchief berust vindt men beschreven in den „Inventaris van 's Lands Archief te *Batavia*” door Mr. J. A. van der Chijs. *Batavia* 1882.

Zeer belangrijk is daarvan het notariële archief afkomstig van alle notarissen in Nederl. Indië in den Compagniestijd, waaronder tal van nog ongeopende origineele testamenten ²⁾. Voorts berusten op de Weesen- en Boedelkamer te *Batavia* afschriften van de testamenten van alle te *Batavia* van af 1621 overleden Europeanen in registers vereenigd, op den rug waarvan telkens de jaren vermeld staan, waarin de testamenten ter Weeskamer werden ingeschreven, hetgeen geschiedde in het jaar, waarin de testamentmaker overleed.

Tenslotte merk ik nog op, dat als ik mij niet vergis, tot een overbrenging der kerkelijke registers uit *West-Indië* reeds besloten is, dan wel dat deze reeds tot uitvoering is gekomen.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Aanvullingen Wyntgens.

Van den generaal-majoor C. P. J. van Vlierden mocht ik onderstaande acte ontvangen.

Protocol Wageningen deel 1582—1596.

Compareerde op heden onderscr^{vd} vuer dem Richter Ruther en vuer Ghisbert Stephensz. en frederick vā Stralen: schepenē binnen Wageningh:

Eske ter Burgh als volmacht hebben vā *Alidt Wyntgen* sijn huysfrou, dewelcke volmacht vuer Burgerm^{rn} en Rade der stede Hoorn onder derselver Stadtzegele in dato XV^oXCVj den 3 January gepasseert was, oick als volmachtig vā *Hendrick Wyntgens* en *Trijn Wilhelmss* sijn huijsfrou ³⁾, *Jā vā Romond* en *Elyzabeth ver mathe* sijn huijsfrou en *Weyntyen peters* weduwe vā wijlen *Ghuert Wyntgens* als oick volmacht hebben vā *Ambrosius vā Ommerē* en . . . (niet ingevuld) vā *Dele* sijn huijsfrou dewelcke volmacht vuer den Drost vā *Veluwe* ond derselver segele in dato den 4^{den} January 96 gepasseert was — und hefft in der qualite opgedragē en overgegevene peter Suermont en Barbara (?) vā Daetzeler sijn echte huijsfr. die rechte belffte vā vijfften halven margē landts in den Oszencamp gelegen, waer vā het wederdeel thobehoert jā Suermont daer oest naest gelandt Ghijbert Albertss, west Catharinē gast-

¹⁾ Vergelijk mijn opgave daaromtrent in dit *Maandblad*, jaarg. 1906, k. 61. Hierbij zijn de doop- en begraafregisters niet vermeld.

²⁾ Alleen van de notarissen te *Batavia* van 1621 tot 1816 zijn op het Landsarchief reeds 8684 deelen aanwezig, ongerekend die der andere gewesten.

³⁾ (in margine) Dewelcke volmacht onder der stadtzegele van Amsterdam in dato den 9^{en} January 96 gepass(eert) (w)as.